

332 Lib. IV. P. I. De Martyrum

mus eo lib. 4. cont. Marcio, cap. 39. pro elevatum, legit voluntat, & consequenter ad dicta, explicat de Martyribus, qui lapides sancti oppositi omnium offendit, voluntabantur. Hebreo pro lapides sancti est lapides corona seu diadematis; quasi Martyres ad id elevantur ut sint pretiosi lapides, ex quibus Christi corona confutetur, & ornatur. Quod facit Isaia cap. 62. 3. Eris corona gloriae in manu Domini, & diadema regni in manu Dei tui. Ubi argutè censet S. Hiero. Ecclesiam coronatam Martyrum sanctitate, & viatoris, coronam futuram dici in manu Dei; quia Deus illam paratam habet, ut capitu imponat Christi triumphatori, sic ille: Quando nimur Ecclesiam coronaverit turba credentium, & diadema imperii, quod Martyres gemmarum suarum varietate distinxerint, fuerit in manu Dei, ut filium suum eorum coronet victoriis. Hinc pro elevabuntur etiam vexillabuntur, tanquam victores, & triumphatores per martyrium; victorias praedabant partas Christi virtute.

1154 Audivisti Haec tenus ex ore Zachariae quanta perulerint Martyres, robore incredibili; quamquam numerofæ fuerint illorum cædes, & strages; quam copiose largeque sanguinem effuderint ad usque Tyrannorum ebrietatem, imò, & satieatatem; qua ratione in illis eluxerint ovium mansuetudo, & lapidum in sustinendo duritia, quos ea propter in titulum, & trophæum Christi & Ecclesiae deputantur. Unde haec, quæso, Martyrum magnalia? Quænam tanta in Ecclesia felicitatis causa? Certe fidelibus martyrii appetentibus Christus ipse in Eucharistia Sacramento praecessit, ut Dux, ut eorum Princeps, scutum, & clypeus; qui eos acuit, inflamat, protegit, omniaque debellat. Ut vero haec luculentius exprimat Vates, aptè subjungit: Quid enim bonum ejus, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans Virgines? Rationem reddit perquam optimam, cur fideles tam generoso, infractoque animo tanta subierint, & triumphatores evaferint: quia nimur singulari, & infinita almæ Eucharistiae vi roborari, inflammati: de qua verba capiunt S. Hiero. Remigius, Haymo ibi, & Paschasius lib. de corp. & sang. Domini c. 21. & communiter recentiores. Hebraicè pro electorum, est bacurim, id est, juvenes, robusti, fortes, validi, qui feligi ad bellum, & resardus solent, ut notant R. David apud Pagninum. Unde LXX. Syrus, Arabicus, Vatablus, Pagninus, & alii vertunt, juvenes, adolescentes, pueros. Pro Virgines, est bethulæ, quod non solum incorruptas puellas, & viro intactas significat, sed interdum etiam animas puras, quæ minimè patiuntur violari se à concupiscentiis, & pravis affectibus, sed intemeratae fidei sunt, & integras, se Christo reservant. Sic sentiunt Origenes, Hiero. August. Hesychius, atque Fulgentius apud lauretum verbo virgo. Sic etiam virgo Israel dicitur Gens Israelitica, antequam exteris serviret, aut alienos Deos coleret. Unde Paschasius memoratus verba Zachariae sic explicat: Jure omnis Ecclesia Christi virgo nominatur, quia isto repleta vino, nullum præter Christum amare novit, nullum estire alium, nullumque sitire. Fit inde, Eucharistiam appellari frumentum electorum,

Isai. 62. 3.

Christus
Martyribus
coronatus.

S. Hieron.

Enumeratio
Martyrum
magnalia
non nisi ab
Eucharistia.

Zacha. 9.

Omnis Ec-
clesia virgo
nominatur
ob incorrup-
tam fidem.

juvenem, adolescentium, robustorum; & vi- num germinans virgines; id est robustos alens, cælestes, & incorruptarum virium incorruptæque fidei spiritus in Ecclesiæ fideli- bus utriusque Iesus, & cuiusvis ætatis illi sunt; ut diraquæque pro Christo patientur, ac devouti. Hinc Vatablus, & Pagninus vertunt, Frumentum juvenes, & vinum vir- gines succulentias, ac vegetas reddet. Arabicus Alexandrinus; frumentum puerorum, & vi- num in unguentum virginum. Ex Hebreo ver- tas: vinum fructificans, augens, propagans, multiplicans virgines. Quia ungantur hoc divinissimo Sacramento ad Athelicum martyrii scamna arduum, & difficile, & vehe- menter multiplicentur Martyres.

1155 Rem illustres ex S. Grego. Nyssen verbis in vita Moysis post medium, ubi ex- pendens qua ratione Hebrei prius fuerint Angelico pasti cibo, id est, manna, deinde prælum cum Amaleth aggressi, & gloriose triumphaverint, sic fatur: Cum cælesti cibo fuerit usus, tunc non per alium fugat hostes: sed quasi qui jam puerorum atatem exceperit, & in juvenum robur pervenerit, ipse per se ipsum manus cum adversario conserit, Duce usus non Moyse Dei cultore, sed ipso Deo. Vides vel solam Eucharistie umbram, quale manna extitit, superque satis fuisse, ut eo refectus Israeliticus populus ad juvenum robur perveniret, & invictus quodammodo ad pugnandum, & triumphandum redderetur?

Quid mirum si illo pane munitus, duce ute- batur ipso Deo? Verè, & verius Eucharistica mensa frumentum juvenes, & vinum virgines succulentias ac vegetas reddens, verè juvenes, & virgines creans, germinans, multiplicans robustos ac fortes efficiens; ut in prælum martyrii prodeant interriti, & Tyrannorum machinas, & rabiem eludent. Quid mirum, si præit, ut Dux ipse Deus in eorum pectoribus quasi in tentorio? Hinc Martyres Eu- charistia se muniebant, & roborabant iuri ad tribunalia, aculeos, catafas, & supplicia. Audi S. Cypri. lib. 1. Epist. 2. Nunc non in- firmis, sed fortibus pax necessaria est; nec morientibus, sed viventibus communicatio a nobis danda est; ut quos excitanus, & exhortamus ad prælum, non inermes & nudos relinquamus, sed protectione sanguinis, & corporis Christi muniamus. Et cum ad hoc fiat Eucha- ristia, ut possit accipientibus esse tuela, quos tuos esse contra adversarium volumus, munimento Dominicæ saturitatis armemus. Nam quomodo docemus, aut provocamus eos in confessione nominis sanguinem suum fundere, si eis militaturis Christi sanguinem denegamus? Aut quomodo ad martyrii poculum idoneos facimus; si non eos ad bibendum prius in Ecclesia poculum Domini jure communicationis admittimus? Similiter lib. 4. Epist. 6. Ubi etiam obserua, quandoque ab ipso Christo sacram communionem Martyribus datam, ut dedit S. Dionysio Areopa, mox martyrium subi- turo. Et S. Anacletus Pontifex, & Martyr anno Domini 112. in crudelitate perfec- tione Trajanæ sanxit, ut omnes Christiani sacri- ficio Missæ præsentes, eo peracto, communi- carent, atque ita se ad martyrii agonem roborarent, ut habetur in ejus vita, & de- cretis.

1156 Moneo etiam, verbum Hebraicum, nub, quod germinare significat, significare quoque

Paschafius
Eucharistia
armat ad
prælum.

S. Nyss.

S. Cypri.

Eucharistia quoque loqui; metaphorice enim ad Sermonem, qui oris seu labiorum fructus est, trans- feretur, ut notat Pagninus qui vertit ex R. Da- vid in lib. radicum Frumentum, & vinum la- tificabit juvenes; & loqui facit eos. Quæ sig- nificatio probatur ex cap. 57. Isaiae 5. 6. Creavi fructum laborum. Chaldaeus, eloquium laboriorum. Significari voluit Zacharias, eam inesse Sacramento Eucharistie vim, ut lo- qui faciat eam sufficiientes. Quod ad ge- nerosam Martyrum confessionem, seu fidei testificationem usque ad vitæ dispendium, commode rerulerim: confessio enim hæc & publica testificatio, fructus est laborum, vel potius Dominicæ cruxis, quo eorum labia sunt pupillata. Hinc Cant. 7. 9. spon- fa ad sponsum Christum: Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad po- tandum, labisque & dentibus ad ruminandum. Pro ad ruminandum, transferunt Hebrei, & Hebraizantes omnes, faciens loqui labia veterum, vel dormientium aut senum, quod dormientes, id est, sopitos sensus excitet, ac recreet eorumque labia commoveat ad loquendum. Verti potest: multiplicans, cres- cens, augens labia. De Eucharistie Sacra- mento explicat Philo Carpa. Spirituales es- cas, & salutares, corporis scilicet ac sanguinis Iesu Christi gustant Ecclesia, & quæque fidelis anima, guttur habet ut vinum opti- mum, &c. Sanè cælesti hoc convivium, & Martyres multiplicat, auget, ac crescere fa- cit; & illo illi refecti verba efformant, qui- bus Christum Christianamque religionem te- stantur generose, & intrepide, contemptis Tyrannorum munis, & cruciamentis. Rem exprimit totam peregregiè S. Cypr. lib. 1. Epif. 2. Idoneus esse non potest ad martyrium, qui ab Ecclesia non armatur ad prælum: & mens deficit, quam non recepta Eucharistia erigit & accidit. Dominus enim in Evangelio suo ait: cum autem vos tradiderint, nolite cogitare quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quod loquamini: non n. vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui lo- quitur in vobis. Cum autem dicat in iraditis atque in confessione nominis constitutis loqui Spi- ritum Patris, quomodo potest ad confessionem paratus aut idoneus inveniri, qui non prius pa- ce accepta, (id est, Eucharistia) receperit Spiritum Patris, qui corroborans servos suos ipse loquitur, & confitetur in nobis? Quid lu- culentius? Atque haec satis ex multis, qui- bus brevitatibus ergo parco.

C A P. VI.

Quorsum tam ingens Martyrum numerus in Ecclesia Christiana?

1157 R Ationes occurunt plures, & mag- nae, hujus tam immensæ Martyrum summae: feligam nonnullas. Prima sit, ut Ecclesia Christi Sponsa dilectissima habeat capi- lamenatum bene spissum, satis promissum, & eximè splendens, quo magnificè & elegan- ter condecoretur. Quid enim, rogo, calvi- tio aut rara coma, brevique fæminis ignomi- niosius? Claret hoc ex facris libris, Isaiae 3. 17. & 24. Unde Apuleius lib. 2. Metamor- pho. scitè dixit; Si cujuslibet eximia, pulcher- rimæque fæminæ caput capillo spoliaveris, li- cet illa cælo dejecta, licet omni gratiarum

Ignominio-
sum fami-
nis calvi-
tium, aut
rara coma.

Apule.

choro spipata, & tota cupidinum populo comi- tata, & balteo suo cincta, cinnama fragrans, & balsama rorans, calva processerit, placere non poterit. Rursum vice vera quid cæstrie spissa, & promissa in mulieribus pulchrius & elegantius? Sic Paulus 1. Corinth. 11.

1158 Mulier vero si comam nutrit, gloria 1. Cor. 11. est illi, quoniam capilli pro velamine da- ti sunt ei. Proinde S. Ambros. lib. 6. in Hexameron cap. 9. Quam speciosa cæstries, quam reverenda in senibus, quam veneranda in Sacerdotibus, quam terribilis in bellatoribus, quam decora in adolescentibus, quam compita in mulieribus, quam dulcis in pueris. Quid vero si capilli sint maximopere rubri? Ceteræ crines instar purpuræ rubentes, & splendentes habent omnium pulchri- mi, & maximo in pretio inter fæminas. Virg. 4. Aenei. de Didone: nondum illi fla- rum proserpina crinem abstulerat. Ovid. lib. 2. Fastrorum:

Forma placet niveusque color, flavique Ovid.
capilli.

Et Poetæ flavam Minervæ comam tribuunt ob aere ingenium, & vim expugnaricem. Pindarus, & Homerus Deas ilas fictas, & illustres fæminas Latonam, Ledam, Cere- rem, & Circem, ab splendidibus crinibus maximè dilaudant.

Martyres
Martyres habere, qui ei sint pro benè spissa, spissa, & fla-
prolixa admodum, flava, rutilanteque cæ-
starie? Cantic. 4. 1. sic Ecclesia capillatum commendatur: Capilli tui sicut greges ca-
prarum, que ascendunt de monte Galaad. Can. 4. 2.
De Martyribus sermo est, qui capilli sunt mystici sua ingenti numero capillorum capitum superante, & rubeo fusi sanguinis cruento eximium Ecclesiæ orna-
mentum & gloriam conciliantes. Ita S. Gre-
gor. Magn. Galaad acervus testimonii in-
terpretatur. Quid autem per acerum testi-
monii nisi multiitudinem Martyrum intelligi-
mus? Similiter Philo Carpat. Quid autem Phi. Car.
à Galaad ascendere dicuntur, candidatorum
Martyrum laudat exercitum. Quod vero
istiusmodi Ecclesia capilli Galaaditanis ca-
pis assimilantur, ostendit illos esse flavos,
ac rutilos: capreæ enim Galaadites & pi-
los habebant toniles, & longos, nec non fla-
vi coloris, ut rectè probat noster Sanctius.
Tales sunt Martyres, ipsa prolixa, flavaque
Ecclesiæ cæstries, & eximium capitum orna-
mentum, cuius est propria numerositas.
Ecquis è capite tam copiose pullulantes
valeat numerare capillos? Multiplicati sunt
super capillos capitum. Consonat sibi Rex
pacificus eodem libro cap. 7. 5. Comæ capi-
tis tui sicut purpura Regis vincla canali-
bus. Ubi per comam immensæ capillorum
summa constanter, & Tyrio colore fulgen-
tem intelligitur innumerabilis Martyrum
summa suo sanguine jugiter imbutorum, &
Ecclesiæ magnificè exornantium, que Mar-
tyrum nece aucta est, & confirmata, ut ex-
pli- cat ibi Philo. Et de Martyribus verba
etiam capiunt Justus Orgelit. Episcopus, S.
Gregor. Magn. & alii. Ecce tibi quam rubro,
spisso, promisso, & numero capillamento,
Ecclesiæ caput splendide, & eleganter con-
decoretur.

1159 Erat olim Ecclesia Martyribus desti-
tuta

334 Lib. IV. P. I. De Martyrum

Erat olim Ecclesia absque Martyribus quasi multa, & contempta. Psa. 118.

S. August.

tuta tantis, tamque numerosis, quasi multa crinium honore, atque adeo communi exposita ludibrio, quod est omnino ablatum Martyrum numerositate. Illius ea sunt apud Regium Vatem suspiria Psa. 118. 22. *Auffer a me opprobrium, & contemptum, quia testimonia tua exquisiti. Ex Græco vertas cum S. August. & aliis; quia martyria tua exquisiti.* Quod sic ille explicat sapienter: *Ecce martyrium Christi & apud homines, & in hoc mundo non solum non est opprobrium, sed magnum est ornamentum. Ecce non solum non contemnunt, verum etiam magnis honoribus preferuntur Martyres ejus. Sed quando Ecclesia talia precabatur, illa patiebatur. Et enim opprobrium, & contemptum appellat Martyrum paucitatem in lege veteri: nam rarum capillitum habet decoris parum, & opprobrii multum: quod ablatum pentitus est per Martyrum multitudinem propè infinitam. Pro densa, & benè flava hac Ecclesia coma illud jure potiori predicandum, quod D. Ambrosius scribit celebrans summum rerum opificem in ingenua crinum venustate, ornata, tutamento. In capite, inquit, arboris omnis est fructus, ibi omnis est pulchritudo, illius coma nos aut pluvias tegit, aut defendit à sole. Tolle arbori commam, tota arbor ingrata est. Quanto igitur major humani capitii ornatus est, qui cerebrum nostrum, hoc est sedem, originemque nostrorum sensuum capillis capiti munit, & vestit, ne aut frigore vexeatur, aut afer? Illic enim fons universorum est; & ideo ubi injuria nocet, ibi gratia præminet. Sunt planè Martyres suo infecti cruore quasi capilli Ecclesiae, quæ sedes est, & origo bene fentiendi; in ipsa omnis Martyrum gratia resplendet; ornati ei sunt & tutamento, dum ipsi pro ipsa subeunt frigora & austerius persecutionum, ne capitii injuria noceat. Solebant olim Gentiles, urgente maris tempestate, ac nulla spe certæ salutis affulgente, capillos tondere, ut eruditè probat noster Cerdà in adversariis sacris cap. 173. num. 8. Non ita Ecclesia paupercula (id est, afflita) ac tempestate convulsa: quæ sic jaæta, numerosiores potius acquirit capillos, id est, Martyres, quorum jaæta nulla, sed omnes à tempestate salvi. Quemadmodum Paulus Acto. 27. inter procellas maris, & tempestatem, quam passi sunt epibatae omnes, volens erigere naufragos, & spem bonam concepire, dixit: *Rogo vos accipere cibum pro salute vestra; quia nullius vestrum capillus de capite peribit.* Quod servator expedit pro Martyribus Lucas cap. 21. 18.*

Act. 27. 34.

Sterilitatis opprobrium quo laborabat Ecclesia abolitum per Martyres,

1160 Pergo, & secundò adjungo, eò spectare tam ingentem Martyrum numerum, ut eximia Ecclesia Christianæ fecunditatem ostendatur ad gloriam, & exaltationem maximam. Atqui sterilis erat olim, atque infæcunda, ut Isaías testatur cap. 49. & 54. Ex sterili adeò est facta fecunda, ut Anna spiritu afflata propheticò præcineruit in suo Canticò 1. Reg. 2. 5. Sterilis peperit plurimos. Quod de Ecclesia à Judæis ad Gentiles transflata & admodum fecunda exponunt Ecclesiæ Doctores, quos accurate referunt noster Mendoza ibi. Sed qua ratione, requiro, sterilitatis opprobrium abolitum est, & filiorum ingenua & copiosa soboles acquifita? Non alio præfertim modo, nisi per

tormenta, & necesse, quas Ecclesia perulit ubique Gentium, & locorum in suis Martyribus, quos in lucem edidit non absque ingenti dolore, & cruciatibus; non solitariè & quasi innupta, viduaque, sed Christo crucifixo Sponso sanguinis, & Martyrum capitii & parenti optimo spiritualiter maritata. Sic illa caelesti crux Dominici satu concepit feliciter, ut virtute, & numero filiorum longè superet Synagogam olim Deo nuptam, & jam nunc repudiatam. Filii vero non alii porosissimum sunt, quam Martyres per martyrium re ipsa exceptum Crucifixo Jesu, & Ecclesiæ Sponsæ exagitate perfectè configurati. Est hoc planè quod Isaías prædictis eo cap. 54. à v. 1. *Lauda sterilis, quæ non paris; decanta laudem, & hinni, quæ non pariebas; quoniam multi filii deserue magis quam ejus quæ habuit virtum, dixit Dominus.* Promiserat aeternus Pater capite proximè antelapsi numerosam Martyrum prolem Christo patienti (ut diximus c. 4.) exponitur hoc loco quales quantique sint ejus & Ecclesiæ Sponsæ filii. Tantos futuros esse prædictit Isaías omnibus mundi plagis, ut opus Ecclesiæ sit extenderet, & laxare tabernaculi sui spatia & sinus, funiculos parare quam longissimos, quibus tabernacula latè diffendantur vela clavis artissimè ac firmissimè consolidata. Tam numerosæ Martyrum summae causam exhibet: *Quia dominabitur tui, qui fecit te, Dominus exercituum nomen ejus, & Redemptor tuus Sanctus Israel.* Ubi ex Hebreo communiter vertitur, quia maritabitur tibi, vel maritus tuus erit; maritus enim Dominus est uxoris Genef. 3. 16. De Christo crucifixo loquitur, & ideo illum redemptorem appellat, qui in Crucis talamo Ecclesiam sibi univit, & maritavit.

1161 Ut verò ostendat Vates se de Martyribus præsertim loqui, adhortatur Ecclesiam, ut suo interim Sponso Christo in Crucce paciente, ipsa quoque cruciatus perferat, ut sic numerosam Martyrum sobolem in lucem edant. Huc spectare putat S. Cyrilus eos Ecclesiæ clamores, decanta, hinni, quos LXX. reddidere, erumpere, & clama, vel rumpe vocem. Accipe Cyrilli verba: *Ecce iussum S. Cyril. est erumpere, & clamare. Solent autem ita facere mulieres, quæ parvunt, quæ autem exciucare obstretræ, intenta, & alta voce exclamare, quo infans è matrice extrahatur, visceribus ad clamorem dilatatis. Hoc opinor est, erumpere & clama. Incipe, inquit, parere, & quasi parturiens multos, parturientibus convenientem semper clamorem ede tanquam mater futura innumerabilium populorum.* Audis Ecclesiæ clamores ad partum? Intelligis immenses cruciatus, & dolores, quos subit? Non aliter numerosam Martyrum prolem peperit divinitus fecundata. Sed inde Ecclesia fecunda, inde ptoles numerosa, ingenua, & nobilis, quia ingentibus Christi & Ecclesiæ clamoribus, & cruciatibus edita ad splendorem, & gloriam Parentum. Ea propter Apoc. 12. Christiana Ecclesia describitur Sole amicta, Lunæ innixa, stellis coronata, oppugnata à Dracone: *Et in utero habens clamabat parturiens, & cruciabatur, ut pariat.* Sanè quod in utero habere visa sit non referendum est solùm (ut obseruant Alcazar, & multi alii) ad unius filii, sed ad complurium

Ecclesia clamores parturientium, dum martyris subit.

Apo. 12.

335 Numerositate. Cap. VI.

335

Can. 7. 1. plurium graviditatem; quos peperit, ut patet ex v. 17. Hi verò filii, innumerabiles Martyres sunt, ut Rupertus vult lib. 6. de operi Spiritus Sancti cap. 15. cuius verba dedimus in Proludio cap. 2. Jam igitur edita in lucem tam numerosa sobole, tam ostentat fecunditatem stellis coronata, illis nempe, quas caudâ suâ Draco dejecit dicitur, id est, Martyribus quibus Dæmons persecutio corpoream attulerat necem, ut argutè explicat Alcasar. Luna innitur, quæ est notum fecunditatis symbolum, sole veſtitur, qui Christum Sponsum suo sanguine Ecclesiam fecundantem designabat, de foie enum dicitur Ps. 18. *Et ipse tanquam Sponsus, &c.* Ecce quò spectet Martyrum numerositas in Ecclesia Christiana.

1162 Hoc etiam illud est, quod Salomon celebravit Canti. 7. 2. *Umbilicus tuus erat tornatilis nunquam indigena poularis. Venter tuus acervus tritici vallatus liliis.* De Ecclesia loquitur suorum Martyrum sanguine splendide purpurata, quam Sunamitem hic appellat, id est, coccineam, ut ait S. Hieron. Epis. 2. ad Nepotianum. Laudat ejus fecunditatem ex Martyrum multitudine manifestam. Quod planum erit verba expendenti. Pro tornatilis, veras: *rotundus instar lunæ plena;* Sic Hebrei & Chaldei efferunt. Rab. Abenezra explicat: *Baltheus est in umbilico ejus, cingulus in lumbis ejus, in quo inest species lunæ quatenus plena est.* Noter Sanctus sapienter putat, *unbilicu[m] appellari pretiosum lapidem, seu laminam umbilico imminentem & initar Lunæ tornatam:* solent enim ornamenta nomen famere ab ea parte quam ornant. Exitimo hoc Lunæ plena symbolo symbolice designari Ecclesiæ Christianæ fecunditatem. Lunam quippe apud gentes in paru[m] faemini auxiliari, & ad conceptus procreandos maximè conducere, creditum est; quia humido temperamen o suo fecundat mulierum uteros; unde quæ humido non sunt temperamento vel difficultate concipiunt, vel omnino steriles sunt, & in excludendo foetu difficultissima. Ideo in nuptiis & partibus lunam, Junonem, seu Lucinam invocabant. Catullus:

*Tu Lucina dolentibus
Juno diæta puerperis,
Tu potens Trivia, & notho
Dicitu[m] lumine Luna
Tu cursu Dea mensiruo
Metieus iter annum,
Rufica agricola bonis
Tecta frugibus exples.*

Ut vides, Luna suam etiam fecunditatem demonstrat in triticea messis proventu. Quid mirum, si lunæ imaginem ex gemma fine auro efformata, argenteo, pro ornamento secum gestarent faeminae olim, præsertim Hebreæ? Conceditur ergo Ecclesiæ hoc instar lunæ ornamentum ad ejus fecunditatem commendandam. Unde perinde est habere ornamentum instar lunæ tornatilis & politum graphicè, nec indigena poularis, seu mixto, atque ita eise fecundam prole numerosa, ut humido non indigeat. Unde nonnulli commode vertunt, nunquam fecunditate indigena: Luna enim plena semper fecunda.

1163 Ut autem demonstretur qua filiorum prole sit pulchra, & fecunda Christiana Ec-

clesia, subiecta è vestigio: *Venter tuus acer-*

vus tritici vallatus liliis. Communiter pu-

tant sacri Expositores, hisce verbis symbo-

licè commendari incredibilem, & gloriosam

Ecclesiæ fecunditatem, tritici fecundita-

tem, & hiiorum exaltationi quam similem. Ut

enim Plinius lib. 18. cap. 10. *Triticu[m] nibil*

est feriilius, & lib. 21. cap. 5. de liliis, nulli

florum celitas major. Imò ad hæc Canac.

verba fieri allusionem putant a Christo Joan.

12. *nisi granum frumenti, &c.* Arride nunc Tuccu mens qui in Annotatio. super Canta-

tiæ notatio. rosa, centri Hebreæ voce lig-

nitificari rosas. Unde transferit; *vener tuus*

cumulus frumenti septus ross. Quæ transla-

tiæ est etiam Munsteri efferentis, *Vener*

tuus acervus triticorum septus cum ross: &

Hispanice translationis veteris, Ferrarensis;

Tu vientre monon de trigos availada-

do con rosas. Addit Tuccius aliam ex Graeco

Tuccu

Texu versionem: *Venter tuus tritici ager*

septus ross. In quo copia major esse solet ob imminutatem enim verò latitudinis. Quid hoc opportunius, & luculentius pro im- mensa Martyrum summa, qui Ecclesiæ ma- tri eximia eximio sunt splendori, & gloria; qui ejus incredibilem fecunditatem semper, & ubique ostendunt, & evincunt! Et quid aliud tritici ager septus ross sanguinei coloris designabit concinnius, quam ingentem Martyrum multitudinem rubea martyri corona, & gloriola exaltatione undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imaginem Crucifixi Jesu, qui granum frumenti est, & exinde fecunditatem undique val- lajam? Recete (ait Apomius) acervo tritici comparati, qui jam à palearum levitate separati, illius splendidissimi grani tritici ei expresserunt in se imaginem. Quam quæ- so, perfectius ali in se ipsis expreßerunt imagin